

DESCOBRIR ESTRELLES

L'accepció del terme descobrir és la de trobar una cosa que estava oculta o bé que era desconeguda. Generalment tots associem la paraula descobrir a trobar físicament alguna cosa, com l'explorador que descobreix una illa deserta enmig de l'oceà. Això no obstant, en ciència, descobrir pot o pot no suposar descobrir un objecte nou. En astronomia, descobrir un asteroide o un cometa sí que suposa trobar un objecte que mai ningú no havia vist abans, com l'asteroide que s'ha mantingut durant milers de milions d'anys d'incògnit fins que un telescopi no capta la seva dèbil llum reflectida pel Sol.

En altres casos el descobriment és més subtil, però no per això deixa de ser menys important. És com el viatger que arriba a una ciutat que mai no ha visitat. La ciutat ja sap que existeix però, quan hi entra, troba que el fascinen els seus monuments, la vida de les persones que hi viuen, i les postes de Sol des d'un dels seus turons. La ciutat ha deixat de ser un punt anònim en els mapes i ha passat a formar part de l'experiència vital del viatger, i per això també es diu que l'ha "descoberta".

Des de qualsevol lloc on el cel sigui negre, són visibles a simple vista a cada moment unes 3.000 estrelles. Tanmateix, si utilitzem el telescopi, la xifra es dispara de desenes de milions a centenars de milions o fins i tot encara més. Pràcticament totes elles són part del gegantesc sistema estel·lar que compon la Via Làctea. La seva majoria, talment com illes desertes, són punts anònims inexplorats que figuren en les cartes celestes, però de les quals no se sap res en absolut. ¿Tenen planetes al seu voltant?, ¿són més brillants que el Sol, o potser menys?, ¿acullen altres espècies d'astrònoms que també tinguin el Sol com a un punt diminut perdut en les seves cartes galàctiques?. L'exploració d'algunes d'elles a través de la tènue llum que ens n'arriba, no ens permet aclarir totes aquestes incògnites, però sí algunes d'importantes. Potser el puntet de llum que veiem a través del telescopi no és una estrella solitària, sinó un sistema format per dues de molt juntes que el telescopi és incapaç de separar, o potser l'estrella, com un gran Leviatan, augmenta i disminueix de dimensions rítmicament i produeix canvis en la seva brillantor.

Al final, al cap de moltes hores d'estudi, ens podrem arribar a formar una imatge de com és l'estrella, a quina distància està, etc. i treure-la de l'anonimat. No és una tasca fàcil, ja que la majoria de les estrelles no presenten unes característiques especials, i cada aportació suposa l'oferiment de nova informació científica útil per conèixer el nostre univers. En aquest cas també se sol dir que els astrònoms han descobert una estrella. Perquè, de fet, s'ha passat d'un simple punt en un catàleg, a tenir un món nou. I això és així, de manera que si en els mil·lenis que vindran l'home aconsegueix viatjar a les estrelles, en les antigues cròniques de finals del segle XX figurarà que algunes d'aquestes van ser explorades per primera vegada des d'una població situada a la Terra anomenada Seva, a la comarca d'Osona.

Enric Garcia Melendo
Observatori Esteve Duran
(publicat a El 9 Nou el 2 de febrer de 1998)